

Zionisme

Sigve Bø

Ordet zionisme er i ofte i bruk når Israels utvikling skal beskrives. Ordet drar oss i seg selv mot Zion, et bergrep vi knapt kjenner innholdet til, men vi finner det i Bibelen og det gir håp til jøden. Et håp om at hans egenforståelse, sosiale trygghet og åndelig tilhørighet skal kunne gjenoppbygges. Tryggheten skaper han seg i Israel. Et lite geografisk område han ser på som sin arv. En arv som er flere tusen år gammel og som han tillegger å ha sitt opphav i Guds vilje. Zionisme vil i en rommelig forståelse være å støtte jøden i hans lengsel mot sitt håp.

Den som støtter jødens zionistiske drøm vil være zionist. Zionisten kan være jøden selv, men zionisten kan også være hans venn. For jøden vil det være naturlig å være zionist. For hans venner vil der nødvendigvis være et underliggende motiv. Dette motivet kan ha sitt opphav fra forskjellige forståelser.

Vi har to hovedgrupper av zionister, som gjerne vil flyte noe over i hverandre.

I den ene gruppen deltar den humanistiske zionisten, som støtter jøden fordi han mener jøden har en rett til trygghet og frihet i eget land. Motivet er basert på historiens fortellinger og derfra generelle menneskerettigheter, som brukes for å støtte og legitimere jødens håp, ønske og kamp.

I den andre gruppen deltar kristen zionisten. Han støtter jøden ut fra bibeltekst. Hva Bibelen profeterer om jøden er ensbetydende med at kristen-zionisten deltar for å se dette oppfylt. Bibelteksten legitimerer motivet på et mer forpliktende nivå enn hva menneskerettighetene gjør.

Begge disse grupperingene har sine profilerte talspersoner i Norge i dag.

Når disse to kategoriene flyter over i hverandre er det fordi kristen-zionisten også kan støtte seg på historiefortellingene på lik linje med humanist-zionisten. Dette vil ikke svekke hans kristen-zionistiske tenking, men det vil være en styrke for hans tanke om han kan forsvare sitt standpunkt på linje med humanist-zionisten. Hvis han makter det, vil ikke hans metafysiske tankegrunnlag kunne angripes på samme måte som for den rent kristen-zionistiske tenkeren. Derfor er det viktig, kanskje svært viktig, at kristen-zionisten kan femme sin zionisme via humanistisk tenking like tungt som han kan fremme sin metafysiske bibelrelaterte tanke om zionismens berettigelse.

Det har vist seg å være tydelig lettere for den humanistiske zionisten å kommunisere mot omverden enn det er for den kristne zionisten, som bygger argumentene sine på bibeltekst. Sistnevnte kommuniserer godt og entusiastisk inn mot sine liketenkende, men er lett å angripe for den som tenker etter anti-zionistiske forståelser. Det er forståelig fordi kristen-zionisten uttrykker seg etter sin tro, med metafysiske /utenom fysiske forståelser som sin tankebase. Mens humanist-zionisten bruker rasjonelle og demokratisk forankrede argumenter for sitt standpunkt. Hva blir så konsekvensen? Skal kristen-zionisten bare kommunisere inn mot sin liketenkende gruppe, og ikke kunne møte den som tenker annerledes. Nei, det trenger ikke være slik. Kristen-zionisten har mulighet for å skaffe seg kunnskap og delta på den humanistiske arena på linje med en hver antizionist. Er det kristen-zionistens oppgave? Det får bli opp til den enkelte, enhver må kjenne etter hva som er hans kall og innsatsfelt. De fleste av oss møter forskjellige mennesker i forskjellige sammenhenger, og det kan være greit å kunne være trygg på sin egen tanke og sitt eget ståsted. Men uansett vil det for kristen-zionisten være rett og viktig at han løfter opp sin tro på Bibelens ord og gjør dette synlig.

Bibeltekstene som underbygger det bibel-zionistiske forsvaret finner vi i bibelens historie og i

bibelens profetord. Profetordene befinner seg både i det gamle og i det nye testamentet. Alle disse ordene er nedskrevet i tekster som er mellom 1920 og 2800 år gamle. I noen tilfeller er fortellingene angitt å være enda eldre. Når tekster er så gamle vil det være naturlig å tenke seg at mange av profetordene i disse skriftene allerede er oppfylt. Det kan være vanskelig å avgjør hvilke, men før en tenker at de omhandler tiden vi lever i nå, vil det være enhvers plikt å sjekke ut om de allerede er oppfylt. Å automatisk lese en bibeltekst og plassere den inn i den tiden en selv lever i vil kunne være en svært uheldig bruk av teksten. I noen tilfeller vil en slik tekstbruk kunne være skadelig for Guds rike. For meg er den troverdige kristen-zionisten den som følger med på Fikentreetets utvikling. Da tror jeg at når Jesus omtaler Fikentreet så mener han Israel. Ved å se på Israels utvikling fra Daniels dager og opp til i dag vil en kunne gjenkjenne oppfyllelsen av mange profetord. Dermed er det mulig å følge med på en spennende utvikling. Men enhver som drar tanken sin lenger fram enn til det som er oppfylt til i dag, setter seg i fare for å begi seg inn i en tolkningsverden der han kan fange både seg selv og andre inn i et uproduktivt kristenliv. Der finnes ingen bibeltekst som kaller oss til å legge ut framtiden for hverandre, for å søke å beskrive en endetid eller Jesu gjenkomst. Det eneste vi har fått beskjed om er å følge med. Og mens vi følger med er det viktig at vi er på samme forventnings-spor som det nye testamentets teologer, for den del gjerne på det spor bibelteksten beskriver Gud selv å være. For meg som kristen handler det om å gjøre seg til ett med bibelteksternes intensjoner. Hele Guds plan med Abraham er å velsigne alle mennesker. Denne planen er det jødene som har formidlet videre til alle oss andre. Det er også jødene som har formidlet denne oppfatningen inn til den arabiske befolkningen. Trolig hadde ikke araberne noen identitet av å være Abrahams barn før jødene og Mohammed fortalte dem det. Mohammed hadde ingen andre skrifter å hente dette ut fra enn de jødiske skriftene i Bibelen. Det er derfor at Koranen er en muntlig formidling av mye fortellerstoff fra Bibelen. Derfor har vi ikke to parallelle monoteistiske religioner som formidler Guds velsignelser gjennom Abraham. Vi har bare en fortelling som er blitt til gjennom historien, det er den jødene har gitt oss. Den andre lagde Mohammed for å skape seg en religiøs plattform som var ment å være likeverdig jødernes og de kristnes. Derfor har ikke Abrahams velsignelse enda nådd den muslimske verden. Den har heller ikke nådd de milliardene av jordens befolkning som ikke kjenner Guds nåde gjennom sin sønn Jesus Messias, eller Jesus Kristus, som han kalles på gresk. Kristus er det greske ordet for Messias, som betyr den salvede, Guds salvede. Med andre ord, hvis det var Guds hensikt å utvelge Abraham for at hele jorden skulle velsignes, da er der store muligheter for at dette enda ikke er fullbyrdet. Guds velsignelse til jordens befolkning har enda ikke nådd så langt som Guds planer så det for seg. Hovedårsaken til at jeg tror dette, er fordi mange av Bibelens bidragsytere forteller om at Gud skal åpenbare seg på sitt folk, i første rekke jødene, på en slik måte når han igjen samler dem i Jerusalem, at alle de menneskene som de har bodd ute i blant, når de ser dette skje, vil lære å kjenne Gud. (Esek 36, 22-23) Profetene Sakarja (13,9) og Esekiel (22,15-22) sier endog at de skal smeltes i ovner før de igjen samles i Jerusalem. Vi har sett dette skje. Jesus fortalte oss at Jerusalem skulle ligge ned-tråkket av et ikke jødisk folk inntil de ikke jødiske folkenes tidsalder var til ende. (Luk 21, 24) Jerusalem er ikke lenger i de ikke-jødiske folkenes besittelse. Byen er igjen på jødiske hender. Fikentreet formidler til oss etter hvert som det profetiske ordet oppfylles. De tolv apostlene, som hadde vært sammen med Jesus, hadde fått med seg hva han hadde sagt og lært dem. Når de, etter at de er blitt alene, samles i Jerusalem, understreker de sin forståelse av at når Davids falne hytte gjenoppbygges vil menneskene søke Herren (Ap.gj 15,13-17). Hvis Davids falne hytte er den lille delen av Davids riket som Israel utgjorde, vil det være naturlig å tro at dette gjelder gjenoppbyggelsen av Israel. Dette skjer nå. Israel gjenoppbygges dag for dag. Derfor kan vi, ut fra det bibeltekstene formidler til oss, ha tro for at Abrahams, Isaks og Jakobs Guds navn vil bli kjent for langt flere gjennom den prosessen som pågår med Fikentreet. Paulus deltok også på møtet i Jerusalem. Han formidler en parallelle oppfatning i brevet til Romerne kapitel 11. Der skriver han at jødene har blitt gjort døde og blinde for at de ikke skal se eller forstå, fordi Gud trengte dem i en slik posisjon, fordi frelsen skulle komme til hedningene. Jødernes tilstand vil bli til en rikdom for verden skriver Paulus. Når de en gang ser og forstår vil denne rikdommen bli enda større. Det er

først når disse profetordene oppfylles at potensialet i Abrahams velsignelse også går i oppfyllelse. Så langt er vi enda ikke kommet, men vi kan se at vi er under veis.

På den ene siden kan vi glede oss over denne progresjonen, men på den andre siden har den medført store smerter for dem som har vært og er involvert. Det er ikke nok med at jødene er drept i millioner og lagt i ovner. En hel verden har vært innvolvert i disse prosessene. Første og andre verdenskrig tok til sammen livet av 100 000 000 mennesker. I tillegg ble flere titalls millioner drevet bort fra sine hjem og de fikk aldri vende tilbake. Ytterligere flere titalls millioner mistet sine hjem i krigshandlingene og måtte bygge dem opp igjen etter krigen. Likevel var det gjennom disse to krigen at den jødiske staten ble født. I oppgjøret etter 1v.krig fikk jødene sitt hjemland tilbake. P.g.a. 2v.krig og Holocaust ble alle protokoller om at jødene ikke skulle få kontrollere hjemlandet sitt etter 1944 annullert, og opprettelsen av staten Israel ble en realitet. Hele denne prosessen i den moderne verdens 20ende århundre er den mest smertelige prosessen menneskeheten noen gang har påført seg selv. Ikke i noe tidligere århundre har menneskeheten tatt livet av så mange av sine egne. Dette er også et bakteppe kristen-zionisten må reflektere sine forståelser opp i mot når han støtter jødernes oppbygging av sitt land. Jødene startet ikke disse krigen for å få landet sitt tilbake. De tapte flere av sin befolkningsgruppe enn noen andre. Derfor er de uten skyld i de prosessene som pågikk. Men å kommunisere disse prosessene som en nødvendig del av Guds plan, vil forståelig nok kunne utfordre mange menneskers bilde av Gud, som apostelen og evangelisten Johannes beskriver å elske menneskene så høyt at han sendte sin sønn til jorden for å frelse dem. At denne gud også skal være den samme Gud som trenger prosesser som tar livet av 100 000 000 mennesker for å oppfylle sitt ord kan være en tros-utfordring. Dette gudsbildet og disse handlingene må kristen-zionisten like fullt forholde seg til. Store kristne grupperinger velger det bort. Vi finner dem som dominerende oppfatninger i den Romerske kirken, den Lutherske kirken og i deler av den reformerte kirken. Der hvor Fikentrees utvikling velges bort som en del av det profetiske ordet, er det erstatningsteologien som rår. Israel er da enkelt sagt byttet ut med menigheten og det er menigheten som har overtatt løftene til jødefolket.

På denne måten gjør mennesket det fortsatt mulig å forstå Gud. Men en slik posisjon vil måtte avskrive mye bibeltekst og dermed forrykke Bibelens intensjoner. Det bæres like fullt oppe av tunge kristne akademiske institusjoner.

Dette er tung teologi som det etter min oppfatning er viktigere å forholde seg åpen til, enn å avskrive de elementene som ikke passer inn i ens egen tro og forestillingsverden. Å gjøre krav på å forstå Israels Gud i alle sammenhenger, kan langt på vei være det samme som å undergrave hans hellighet.

Den humanistiske zionisten har en enklere verden å forholde seg til. Han trenger bare dokumentere at jøden ikke på noen måte urettmessig har tillegnet seg et annet folks jord og land. Da handler det om å kjenne historiens forutgående prosesser. Selektiv historiebruk må i denne situasjonen unngås. Det vil si at når de historiske prosessene beskrives kan ikke et perspektiv i prosessen velges ut som det riktige og alle andre regnes som feil eller overses. Søket inn mot historien må alltid være rettet inn mot årsak. I en situasjon av at virkningsbildet skal tillegges vekt, vil fort følelser også tillegges vekt. Dette må søkes unngått. Det er sikkert helt umulig, men det må like fullt være rettningslinjene for det videre arbeidet.

Den viktigste perioden for denne dokumentasjonen er fra jødene begynte å flytte tilbake på 1880-tallet og fram til i dag. Historien som er eldre enn dette vil også være nyttig fordi den vil kunne lede oss til en forståelse av at dette landet engang har tilhørt jødene. Den første som dokumenterer det som jødisk land på historisk grunn er den persiske keiseren Kyros. Han regjerte i Babylon fra 538 f.Kr.. Hans nedtegnede dokumenter finner vi omtalt i Esras og Nehemjas bøker. For Romerne blir Israel omtalt som Judea og innlemmet som romersk provins i år 67 f.Kr. Gjennom de romersk-jødiske krigen, som pågår fra år 67-135 e.Kr blir så mesteparten av jødene drevet ut or landet. De

har heller ingen mulighet for å komme tilbake. De er et svekket folk som har mistet 3 000 000 av en befolkning estimert til 4 500 000 før krigene begynte. Bare en tredjedel er tilbake i år 135. Denne delen blir gjennom videre forfølgelser redusert til 950 000. Store forfølgelser under korsfarertiden og den spanske inkvisisjonen holder dem ytterligere nede. De er i perioder et forfulgt folk over hele verden. Gjennom hele diasporaen, tiden de lever borte fra sitt hjemland, drømmer de kontinuerlig om å igjen få komme tilbake til Jerusalem.

I 1882 blir den russiske tsar Nikolai II myrdet. Dette medfører et økende press mot den jødiske befolkningen i landet. 200 000 av dem utvandrer/flykter til USA. Men 15 menn og 1 kvinne velger å dra til Palestina. Der bodde fra før 24 000 jøder. I 1845 var tallet 12 000 og alle bodde i byene Jerusalem, Safed og Hebron. Fra 1840 årene har jødespørsmålet ved flere anledninger blitt diskutert blandt Europas ledende politikere. England var pådriveren, og som den tids store kolonimakt ble praktiske muligheter vurdert. Men det er først ved disse 16s ankomst at de videre beslutningsprosessene konkretiseres. Disse 16 blir snart flere, og der opprettes jødiske jordbrukskolonier som igjen begynner å ta landet i bruk. Odd karsten Tveit omtaler denne tiden som begynnelsen på problemene. I boken *Annas Hus* beskriver Tveit en verden der jøder kjøper opp jord fra palestinerne. Jordeieren var ikke den som selv brukte jorden. Han bor gjerne i en større by og leier jorden ut til dem som vil drive den. Når så jøden kjøper jorden er det fordi han selv ønsker å bruke den eller fordi han ønsker at den skal gi rom for en jøde som kan bruke den. I følge Tveit er dette den første årsaken til konflikt mellom jøde og araber i det moderne Palestina. Vi kan alle forstå at det er en dramatisk situasjon å miste sitt levebrød. I verste fall har araberer heller ikke skjøte på sitt eget hus. Dermed er han både arbeidsløs og husløs. Etersom jødene kjøpte opp store landområder kan vi regne med at Tveits beskrivelser er meget reelle.

Nå ville det i mange sammenhenger være umulig å selge jord til en person som ikke er borger av det riket hvor jorden befinner seg. Dermed vil det være mulig å forhindre slike jord-handler med et lands lovverk. Jorden som jødene kjøpte var en del av tyrkisk territorium. Tyrkia kunne trolig ha forhindret disse oppkjøpene, men det tyrkiske riket var selv i en elendig økonomisk forfatning og var avhengig av europeisk/jødisk kapital for å holde hjulene i sving. Å jobbe mot det jødiske initiativet til jordkjøp ville for tyrkerne være å skyte seg selv i foten. Dermed fikk jødene kjøpe den jorden som på den tiden var mulig å kjøpe, og de flyttet illegalt inn i det tyrkiske riket. Araberne som mistet jorden hadde ingen legitime midler til å hindre denne prosessen. Utfallet ble konflikt. Men i 1897 fikk tyrkerne snudd seg rundt og vedtatt en lov som godkjente kjøp av jord på betingelse av at araberne fikk fortsette å bo på den og drive den. Parallelt med denne begynnende etableringen i Palestina samlet jødene seg til sin første kongress i Basel samme året. Lederen var journalisten Teodor Herzl. På kongressen ble de enige om å jobbe med alt tilgjengelig diplomati for å få til en legal innflytting til Palestina. De lyktes ikke. Likevel var der ved utbruddet av 1v-krig i 1914 100 000 jøder som bodde i Palestina. I de foregående 32 årene var 2 250 000 jøder drevet bort fra sine hjem i Europa. I denne fasen, der både jødene selv og verdens politikere søkte å løse jødespørsmålet, ble flere løsningsforslag vurdert. På slutten av 1880 årene ble et forslag om en jødisk koloni i Argentina vurdert og langt på vei prosjektert. Kolonimakten England fremmet i 1903 et forslag om å etablere en jødisk koloni i Uganda. Helt tilbake til Napoleons dager var også emansipasjon/assimilering for jøden i det samfunnet han levde et diskutert alternativ. I 1789 fikk jødene fulle borgerrettigheter i revolusjonens nye Frankrike. Men denne muligheten hadde sin bakside for jøden, og det var slett ikke alle land som ønsket slike løsninger. I ettertid kan vi muligens si at de 16 første, som tar seg som nomader inn igjen til fedrenes jord i Palestina, befrukter jødens håp om en gang og vende tilbake til sitt hjemland, og de er dermed en direkte årsak til fødselen av den zionistiske bevegelsen i Basel i 1897. Zionstbevegelsen ble mer enn bare håpet om hjemvendelse for jødene. Fra å være en del av en passiv folkegruppe, som på andres vilkår ble drevet rundt fra sted til sted, ble en del av den jødiske gruppen bevisst på å sette seg sine egne mål og å jobbe for dem. Fra 1897 søkte de å komme i dialog med de tyrkiske styresmaktene for å få formalisert sine rettigheter i sitt hjemland. Det var umulig. Også Tyrkias allierte, som på den tiden

var Tyskland og keiser Wilhelm II, ble oppsøkt. Men alle dører var stengte. På grunn av sin dårlige forvaltning og enorme statsgjeld ble Tyrkia på denne tiden omtalt som Europas syke mann. De aggressive kolonimaktene vurderte storparten av det Ottomanske riket (Tyrkia i hele sin utstrekning) som det neste byttet. Kort tid etter at 1v-krig hadde startet inngikk England, Frankrike og Russland en hemmelig avtale om hvordan østre del av dette riket skulle deles dem i mellom. Denne avtalen går under navnet Sykes-Picot-avtalen. Jødene var ikke tilgodesett i denne delingsmodellen. Dermed hadde enda ikke jødene noe som helst fotfeste for politisk å kunne påvirke til sin gamle drøms oppfyllelse. Den hemmelige delingen var at England skulle ha den søre delen av det Ottomanske riket, som grenset mot Egypt, Frankrike den nordre delen fra Middelhavet mot øst og Russland den nord-østre delen. I krigens forløp gikk engelskmennene tomme for krutt. Acetone som trengtes for å produsere mer krutt var allerede oppkjøpt av tyskerne. Situasjonen for England var ikke god. Men jøden Chaim Weismann kom dem til unsetting. Han kunne fremstille aceton på grunnlag av bakteriell fermentasjon. På denne måten berget han Englands posisjon i krigen. Dermed var også jødene ett stort steg nærmere politisk innflytelse. Dette resulterte i at de ble tilgodesett i Balfourdeklarasjonen fra 1917. Når så krigen var over ble denne innlemmet som en del i forhandlingene som pågikk etter krigen. Det Ottomanske riket var definitivt oppløst. Tyrkia, som i lang tid hadde vært en alliert av Tyskland, hadde blitt en taper i krigen og deltok ikke rundt bordet der krigens seierherrer delte sitt bytte. Dette er ikke en uvanlig situasjon etter en krig. Tyskland fikk diktert sin framtid gjennom Versailles traktaten fra 1919, og Tyrkia fikk sine premisser overlevert fra forhandlingene i San Remo i 1920. Tyskland fikk enorme summer de måtte erstatte overfor vinnerne. Tyrkia ble fratatt sine territorier. Frankrike etablerte den kristne staten Libanon på en del av sin kystlinje. Nord for denne fikk den nyetablerte islamske staten Syria også en kystlinje i tillegg til at deres område strakte seg mye lenger mot øst. På samme måte delte England sitt område i et muslimsk i øst som ble kalt Irak. Det resterende skulle etter Balfourdeklarasjonen være det jødiske folkets hjemland. 60 000 jøder var tilbake i Palestina etter krigen. De fleste andre av de 100 000, som var der noen år tidligere, hadde flyktet derfra på grunn av krigen. Så langt hadde ikke jødene hatt noen som helst politisk innflytelse på sin egen situasjon i Palestina. Men med en avtale fra sluttoppgjøret etter krigen, som ble anerkjent av Folkeforbundet i 1922, var situasjonen med ett svært annerledes. Som Tveit har kommentert var ikke jødens tilstedeværelse i landet en positiv opplevelse for den etablerte arabiske befolkningen. Og det var ikke bare deres oppkjøp av land som var problemet. De hadde også feil tro. Når så England åpnet opp for masse-immigrasjon av jøder til Palestina eskalerte problemene hurtig. Storparten av den arabiske befolkningen hadde ikke sansen for det nye europeiske overstyret. De hadde vært en del av et nærmest sovende Ottomansk rike hvor de hadde gjort som de ville, nå skulle de innordne seg engelskmenn som tilførte dem en kultur de ikke på noen måte hadde bedt om, i tillegg til en masse fremmede som mente de hadde rett til å bosette seg i deres land. Vi kan forstå at det ble vanskelig for araberne. Ikke nok med det, men engelske hærførere hadde bedt dem bli med i kampene mot de tyrkiske hærene og lovet dem frihet fra Tyrkia som lønn for innsatsen. De syntes betalingen var dårlig for krigsinnsatsen. Araberne hadde fått selvstyre over det gamle Mesopotamia og Syria. Palestina-araberne hadde ikke fått noen ting. I 1923 tok palestina-araberne skjeen i egne hender og proklamerte Transjordan som en egen muslimsk stat på linje med franskmennenes opprettelse av Syria og Irak. England kunne/turte ikke annet enn å la det gå. Dermed forsvant 77% av jødernes hjemland til en palestina-arabisk stat. Selv om palestina-araberne har fått seg sin egen stat er likevel jødene like lite velkomne til den resterende delen av Palestina. Det interessante spørsmålet vi hele tiden må spørre oss underveis i denne historien er: Har jødene tatt seg til rette på uredlig vis? Ja, noen av de 2 250 000 som ble drevet ut av sine hjem i Europa fra 1882 til 1914 tok seg inn til Palestina uten visum. Selv om de bosatte seg på selv-kjøpt land, hadde de ikke politisk alibi for sin innflytting. Vi vet at andre folkegrupper også var i bevegelse på 1800-tallet, blandt annet innvandret et større antall egyptere til Palestina fra 1840 til 1860. Trolig var jødene som flyttet hertil, og kjøpte seg det dårligste landet langs kysten, en liten trussel for den arabiske befolkningen. Tveits betraktninger er ikke feil, men de er neppe den store årsaken til dagens spente situasjon. Men konfrontasjonene mellom jøde og araber

eskalerer i takt med jødernes innflytting utover på 1920-tallet. Engelskmennene sitter med ansvaret for lov og orden. Ingen immigrant kan ta seg til rette på annen manns eiendom. Selvfølgelig blir det heller ikke akseptert at immigranten stjeler hans eiendeler. Problemet er ikke hva jøden gjør, men at han er der. Jøden har ikke gjort noe galt for å komme til dette landet og han har politisk ryggdekning for å bosette seg der. For palestina-araberen er han et problem. «Verden var mye bedre før.» Det verste utslaget på 1920 tallet er massakren i Hebron i 1929. Her ble 67 mennesker drept og resten av den jødiske befolkningen tvangsflyttet ut av byen av den engelske mandatmakten. Massakren i Hebron er et vendepunkt for Palestina på to måter. For det første forteller den at mandatmakten ikke har kontroll i området. For det andre så utfordrer den jødene selv til å bygge opp militærmakt for å beskytte sine innbyggere. Dermed eskalerer en vond sirkel videre til en stadig større omkrets. Mandatmakten blir satt under press fra to sider. Araberne presser på for å stoppe innvandringen, jødene presser på for å øke sikkerheten for egen befolkning. England trenger oljen fra den arabiske verden og forråder jødene. På slutten av 1930-tallet får araberne det som de vil, på tross av Folkeforbundets ratifisering av San Remo-avtalen i 1922. 53 land stemte den gang for at jødene skulle få flytte hjem igjen. Deriblandt var også Norge. Nå svikter England og alle de andre 52 landene, inklusive Norge. Ingen står lenger opp for jødernes rettigheter i Palestina. Dermed blir dødsdommen signert i mai 1939. Den lyder: «De neste fem årene skal maksimalt 70 000 jøder kunne flytte til Palestina, når disse fem årene er omme skal Palestina ledes av en demokratisk valgt komite.» I praksis vil det si at araberne hadde avgrenset den jødiske innvandringen slik at de ville sitte med det demografiske og demokratiske flertallet fem år lenger framme. Dermed hadde de Englands underskrift på at jødene var i deres hender. Like foran 2v-krig kan det være legitimt igjen å spørre: Har jødene tatt seg til rette i Palestina? Ja, hvis det å opprette egne militæravdelinger for å beskytte egne innbyggere er å ta seg til rette, da har de gjort det. Fra tid til annen kan vi se at de jødiske militæravdelingene som Haganah, Stern og Irgun blir stilt til ansvar for handlinger. Men skjelden eller aldri ser vi at noen stiller det retorisk-moralske spørsmålet om hvorfor de har utført de handlingene de må stå til rette for. Det var desverre slik at jødene måtte reagere i forhold til arabisk trussel og terror. Er det urimelig? For den som har valgt å være zionist på humanistiske prinsipper er dette forståelig. I en forsvars-sammenheng er det også moralsk nødvendig. Årsaken skaper virkningen. Den som presenterer virkningen for seg selv eller andre, uten å presentere årsaken med samme vekt-tall, vil være uredelig i sin vurdering av virkningsbilledet. Desverre blir ofte dette gjort, fordi følelsene påvirkes av virkningsbildene, mens det er fornuften som må søke etter årsaken. I mange menneskesinn er desverre virkeligheten skapt av sannselige informasjonen heller enn intellektuelle betraktninger. Dette rammer desverre jødene, fordi de alltid er i en forsvarsposisjon og må stoppe angrepet på en slik måte at det forhåpentligvis ikke blir gjentatt. Den engelske mandatmakten ble mer og mer utspillt av konfrontasjonene mellom arabere og jøder. Jødene er desperate etter å finne en trygg havn da 2v-krig bryter ut. England stenger dem ute fra Palestina. Da resten av verden på Evienne konferansen i 1939 blir enige om å stenge dem ute også fra sine land ender dette med at jødene drepes og brennes. Minnet om dem skal utslettes. Den endelige løsningen blir satt i system. Tyskland påtar seg jobben. Hele den vestlige verden stenger dem ute. Norge er med og klargjør dem for slaktebenken. Når krigen er over er 6 000 000 jøder slaktet ned som ubrukkelig kveg. Situasjonen i Palestina er den samme. FN prøver å megle i situasjonen ved å tilby jødene en del av rest-Palestina. Araberne som bor i området blir tilbudt sin del av dette resterende palestinske landet. Jødene aksepterer denne delingen. Hadde araberne gjort det samme ville San Remo-dokumentene kunne gått over i det historiske arkivet. Men araberne aksepterte ikke denne delingsmodellen. England gir opp. De hadde planer om å forlate Palestina i august 1948, men forlater området allerede 14 mai. Ingenting er avklart. Jødene proklamerer staten Israel samme dag. De fikk et tilbud fra FN som de ensidig aksepterte. De fikk ikke dette området på betingelse av at araberne aksepterte sin del av tilbudet. De ble tilbudt et landområde som de valgte å takke ja til. Umiddelbart blir de angrepet av den arabiske befolkningen som bor både i landet og utenfor. Egypterne kommer opp fra sør, Transjordan angriper fra øst og Libanon og Syria fra nord. Irak sender troppehjelp. Israel gjør så pass motstand at de oppnår våpenhvile med dem alle. I

ettertid kaller palestina-araberne denne hendelsen for Nabka – katastrofen. Palestina-araberne har tapt dette lille landet. De har fortsatt Transjordan som palestinsk land. Transjordan har endog fått til en våpenhvile med Israel hvor det blir akseptert at de har utvidet sitt territorium med Judea og Samaria. I Transjordan blir dette kalt Vest-bredden, fordi det befinner seg på vestsiden av Jordan-elven. Under krigshandlingene i 1948 ble den arabiske befolkningen oppmuntret av de arabiske styresmaktene til å flytte i sikkerhet utenfor Israel. Mange gjorde det. Andre som viste fiendtlig innstilling til jødene ble drevet ut. Jødene var lei av borgerkrigen og ønsket fred i sitt nye land. Når frihetskriegen var over satt jødene igjen med 15% av de 23 gjenværende prosentene den gangen Transjordan ble opprettet. For de araberne som den gang flyttet frivillig, eller som ble drevet ut, kan vi forstå at livet ble vanskelig. Noen flyttet over til Jordan, som Transjordan ble hetende, og fant en ny tilværelse der. Andre ble boende i det landområdet som Jordan hadde okkupert på vest-siden av elven. Av politiske årsaker blir ikke disse oppmuntret til en ny tilværelse, de blir holdt som gissler for å brukes i kampen mot jødenes nye stat.

Araberne mobiliserte på ny i 1956. Da fikk vi Suez-krisen, hvor FN kom inn og stabiliserte den egyptiske agresjonen ved å sette ut tropper på Gaza. Med sovjetiske våpen fikk alle Israels fiender nytt mot i 1967. Da ble FNs generalsekretær U Thant bedt av den egyptiske presidenten Abdel Nasser om å trekke ut alle FN mannskapene fra Gaza. U Thant adlød ordren uten å diskutere saken med noen andre i sin organisasjon. Israel står overfor sitt livs kamp. Egypts flyvåpen besitter 340 militære fly. Femte juni 1967 ødlegger Israel 286 av disse. Egypts intensjoner var klare. FN hadde gitt opp. Banen var klar for å angripe Israel fra tre sider igjen. Syria og Jordan hadde mobilisert på linje med Egypt. Krigen var like rundt hjørnet. Israel hadde bare en mulighet. De tok det egyptiske flyvåpenet på senga. Noen mener at Israel startet denne krigen. Det kan ikke benektes, men Israel startet ikke denne krigen for å ta land fra noen. Deres intensjon med å komme først til start var å få best mulig posisjon til å forsvare seg. Det greide de, og etter en uke var krigen over. Egypt hadde tapt hele Sinai-halvøya, Jordan hadde tapt alt på vestsiden av elven og Syria hadde tapt Golan. FN er seg bekjent sitt moralske ansvar og ber ikke Israel om å trekke seg tilbake fra de okkuperte territoriene slik sikkerhetsrådets resolusjon 242 ofte blir søkt forstått. Nei, FN ber Israel trekke seg tilbake fra okkuperte områder. Ordlyden om å trekke seg tilbake fra **de okkuperte områdene** lå på bordet under utformingen av denne resolusjonen, men ble forkastet. Israels fiender mobiliserer igjen med Sovjetisk støtte. I 1973 blir Israel angrepet hardere enn noen gang tidligere. Krigen er brutal. Israel trenger ti dager på å drive angrepet tilbake. FN kommer med resolusjon 338, som ikke sier annet enn det som står i 242. Dermed kan ingen hevde at der finnes noe resolusjon fra FNs sikkerhetsråd som ber Israel trekke seg tilbake fra Vest-bredden. Israel har overholdt 242 og 338 med å tekke seg tilbake fra hele Sinai. Dette ble gitt tilbake til Egypt mot en skriftlig fredsavtale etter 13 dagers hemmelige forhandlinger på Camp David i 1978. Avtalen kostet den egyptiske presidenten Anwar Sadat livet. Golan blir etter hvert anektert. Det er tatt i en forsvarskrig. Zionisten som ønsker å forsvare jødenes rettigheter i Israel har enda ryggen fri! Men Israel har pådratt seg et problem. De sitter med landområder som de kvier seg for å anektere, og som ingen andre nasjoner etter Tyrkias fall har hatt legitim rett til. Vestbredden og Gaza blir en utfordring for dem. Under Yassir Arafat samlet palestinerne seg i 1964 i organisasjonen PLO - Palestinernes frihets organisasjon. De var moralske støttespillere for de arabiske krigsmaktene både i 1967 og i 1973. Men de måtte innse nederlagene på linje med de kjempende nabolandene. Selv om Israel i h.h.t. San Remo dokumentene fortsatt har den juridiske retten til Judea og Samaria, som Vest-bredden heter i jødisk terminologi, og inklusive Gaza, har befolkningen i dette området vist seg så fiendtlig overfor jødene at det trolig vil medføre store blodsutgytelser å innlemme dem i Israel. Det er nemlig i disse områdene at store deler av flyktningene fra 1948 har blitt boende flere generasjoner i flyktningleirer. Disse menneskene ønsker seg tilbake til områdene de flyktet fra for 66 år siden. Derfor er alle barnehager, skoler og andre offentlige bygg dekorerte med kart over Israel. Ikke for å hedre Israel på noen måte, men for å formidle et budskap til seg selv og til omverden om at hele Israel tilhører dem. Situasjonen slik den er nå må kun betraktes som midlertidig. Disse menneskene har mistet kontroll over et landområde de betrakter som sitt og kaller seg okkuperte, og de har

skaffet seg sympatisører over hele verden. Virkningsbildene som formidles er uten ende. Sympatisørene står i kø. Sett fra palestina-araberens synspunkt er det mulig å forstå opplevelsen av å være okkupert. Få av dem spør likevel etter hva som er den egentlige årsaken til denne ulykken. Forbannelsen over deres liv skyldes deres fiendskap mot de politiske vedtakene som har gitt jødene en plass i Palestina, og ikke minst deres fiendskap mot den israelske staten og jødene personlig. Israel har ingen interesse av å ramme inn en minoritet med høye murer og å definere dem som fiender. Hvorfor skulle de det? Alle disse palestina-araberne kunne vært en ressurs i Israel. Bare en del av dem får anledning til å være det. Det eneste Israel ber om er trygghet for sin jødiske befolkning. For de palestina-araberne som valgte å bli boende i Israel etter 1948 har et lojalt liv mot den israelske staten gitt dem et godt liv med alle muligheter. Den drusiske folkegruppen i Nord-Galilea har et fantastisk liv som frukt dyrkere der. De har adgang både til Israels innenlandsmarked og til Israels eksportmarked. Hva er prisen de betaler for det? Lojalitet, samarbeid og likeverdighet. Hele vårt norske samfunn fungerer på disse prinsippene. Palestina-araberne på Vest-bredden og i Gaza har samme muligheter.

Det internasjonale samfunnet har søkt å løse det vedvarende problemet gjennom Oslo-avtalen fra 1993. Israel ber om anerkjennelse og trygghet. Så langt har det vært umulig å oppnå, selv om de har tilbudt palestina-araberne 90% av Vestbredden og de resterende 10% i et tilgrensende område nord for Vestbredden. Tilbudet ble forkastet. I 2005 ga Israel tilbake Gaza for å få fred fra palestina-araberne som bodde der. Eksperimentet var totalt forgjeves. Palestina-araberne nyttet friheten til å skyte tusenvis av raketter mot Israels sivilbefolkning. Hamas gir gang på ang klar beskjed om at de ikke vil slutte å angripe jødene før okkupasjonen tar slutt. Da mener de okkupasjonen av hele Israel, ikke bare Vest-bredden. Dette standpunktet er helt i tråd med den målsettingen barnehagene og skolene oppfostrer sine kommende generasjoner med på Vest-bredden.

Jøden har ikke ønsket seg annet enn fred, og han har gjort en formidabel jobb for å forbedre livssituasjonen for alle som bor i hans land. Men han vil alltid være nødt til å tenke egen sikkerhet først. Jøden burde æres for sitt menneskesyn og sitt bidrag til verdens fremgang og ikke foraktes for at han søker sin egen trygghet.

Dermed har zionisten sitt på det tørre enten han intellektuelt er zionist på humanistisk grunnlag eller ved tro på bibelsk grunnlag. Begge posisjoner har min største respekt og jeg er takknemlig for alle som løfter fram Bibelens håp ved Israels gjenoppbyggelse. Men det er enklere i kommunikasjonen mot omverden å være zionist på humanistisk grunnlag. Dermed er der ikke grunnlag for noen å lukke seg inne som bibeltro zionister og uttrykke at en ikke kan være enig i alt Israel gjør.

Realiteten er at Israel har ingen handlinger å skjemmes over for andre enn seg selv, fordi ingen andre nasjoner eller statsledere kan påberope seg å ta bedre valg under tilsvarende forutsetninger eller situasjoner. Dette gjenspeiles i det enkle faktum at Israel spiller med åpne kort og lar alle med åpne sinn ha innsyn i deres handlinger. Dette er de kanskje alene om i hele verden. Når Nato for noen år siden bombet Libya, og norske kampfly droppet 569 bomber, ble der ikke gitt rom for noen gransking av den militære aktiviteten og konsekvensen av den. Dette er Norges moral. Hvis du har behov for å rette pekefinger mot Israels handlinger, har du en enda større grunn til å rette en pekefinger mot styresmaktene i det landet du selv bor i.